

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Ing. Eva Gregová

Podstatné mená trochu inak

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov

2012

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Ing. Eva Gregová

Kontakt na autora: SŠ Chminianske Jakubovany, Chminianske Jakubovany 21, 082 33
email: skola@szschminjak.edu.sk

Názov OPS/OSO: Podstatné mená trochu inak

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2012

Odborné stanovisko vypracoval: PaedDr. Anna Popadičová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Vyučovací proces. Učivo. Metódy. Organizačné formy. Didaktické zásady. Materiálne didaktické prostriedky. Ciele. Kľúčové kompetencie. Hodnotenie. Slovenský jazyk. Podstatné mená. Moderné digitálne technológie. Doplnovačka. Pexeso. Prezentácia. Interaktívna tabuľa. Kontajnery. Presúvanie Osemsmerovka. Krížovka. Pracovný list. Hra.

Anotácia

Informačno komunikačné technológie /IKT/ zohrávajú rozhodujúcu úlohu v rozvoji spoločnosti. Už v súčasnosti ovplyvňujú náš každodenný život. Ich využívanie vo vzdelávaní je neodmysliteľnou súčasťou edukačno vzdelávacieho procesu.

Primárnym cieľom vyučovania slovenského jazyka a literatúry na špeciálnych základných školách je naučiť žiakov jednoducho a zrozumiteľne sa vyjadrovať ústnou a písomnou formou spisovného jazyka, zvládnuť techniku hlasného čítania, porozumieť prečítanému textu a vypestovať kladný vzťah žiakov k literatúre. Používanie IKT môže výrazne ovplyvniť vyučovanie tohto predmetu na školách a zlepšiť podmienky pre získavanie nových poznatkov a vedomostí v tomto predmete. Proces vzdelávania je tak jednoduchší a zábavnejší. Moderné, inovatívne metódy a prostriedky uľahčujú nielen učenie učiteľom, ale aj učenie sa žiakom.

OBSAH

Úvod

1 ŠTRÚKTÚRA VYUČOVACIEHO PROCESU	6
1.1 Zložky vyučovacieho procesu	6
2 CHARAKTERISTIKA PREDMETU SLOVENSKÝ JAZYK	10
2.1 Podstatné mená	10
2.2 Ciele predmetu	11
2.3 Rozvoj kľúčových kompetencií v predmete	11
2.4 Metódy a prostriedky hodnotenia	12
3 MODERNÉ DIGITÁLNE TECHNOLOGIE	14
4 ŠTRÚKTÚRA VYUČOVACEJ HODINY	16
4.1 Priebeh hodiny	17
4.1.1 Krížovka	17
4.1.2 Poznávanie podstatných mien – prezentácia	18
4.1.3 Osemsmerovka	19
4.1.4 Určovanie rodov podľa zámen	19
4.1.5 Rody – IKT, kontajnery	20
4.1.6 Pexeso	21
4.1.7 Dopĺňovačka.....	22
4.1.8 Pracovný list	22
4.1.9 Oslobodenie princezny – hra	23
4.2 Vyhodnotenie hodiny	24
Záver	25
Zoznam príloh	27

ÚVOD

Národný jazyk možno považovať za najvyššiu duchovnú hodnotu každého národa. Plní národno-reprezentatívnu funkciu a jeho cieľom je zabezpečiť používanie jednotného jazyka ako dorozumievacieho prostriedku, ktorý zrovnoprávňuje a spája všetkých občanov.

Spisovný jazyk silne ovplyvňuje nárečia a ich vývin. Nárečia sa v mnohých charakteristických bodoch nivelizujú a strácajú svoju tradičnú podobu. Napriek tomu sú stále potenciálnym aj reálnym zdrojom obohacovania spisovného jazyka, najmä v okruhu slovnej zásoby, frazeológie a predovšetkým v prejavoch hovorového, publicistického a umeleckého štýlu.

Rozvoj civilizačných vymožeností, najmä rozširovanie rozhlasu, televízie, počítačovej techniky, rast vzdelanosti a rozvoj vedy a kultúry spôsobili, že spisovný jazyk sa stal majetkom celého národa. Používatelia svoj jazyk používajú na saturovanie veľmi rozmanitých, dorozumievacích, myšlienkových a poznávacích potrieb v bohato diferencovaných a stále sa rozvíjajúcich komunikačných situáciách a sférach. Pre používateľov slovenčiny je jazyk dobre vypracovaným a spoľahlivým nástrojom dorozumievania sa, myslenia a ukladania poznatkov.

Spisovný jazyk je jednotný a veľmi bohaty rozpracovaný. Má ustálenú a jednotnú stavbu a pri jeho používaní je nutné dodržiavať správne tvary, ktoré boli uzákonené v Pravidlách slovenského jazyka. Slovná zásoba spisovného jazyka je rozpracovaná pre všetky odbory ľudskej činnosti: pre vedu, techniku, hospodárstvo a umenie.

Jazyk slúži ľudskej spoločnosti ako nástroj vzájomného dorozumenia a súčasne ako nástroj vyjadrovania a výmeny myšlienok. Myslenie a jazyk tvoria dialektickú jednotu. Na presné vyjadrenie myšlienky je potrebná tvorivá aktivita používateľa jazyka, hlboké poznanie skutočnosti a dôkladné poznanie jazyka ako systému.

Vďaka vývoju techniky je možné skvalitňovať vyučovací proces a tým poskytnúť žiakom nové formy vzdelávania a získavania informácií. Využívanie inovatívnych metód a moderných informačných technológií výrazne posúva výučbu v školách dopredu. Vytvára motivujúce prostredie pre kreatívnu prácu učiteľov aj žiakov. Moderné technológie nám výrazne pomáhajú aj pri vzdelávaní žiakov s mentálnym postihom.

Cieľom tejto práce bolo poukázať na možnosti moderného získavania vedomostí, následnej neustálej fixácie učiva a overovania si osvojenia poznatkov za pomoci informačno-komunikačných technológií, pričom je potrebné klásť dôraz na osobitosti a postihnutie žiakov.

V prvej kapitole som opísala štruktúru vyučovacieho procesu. Definovala som pojmy z pedagogického hľadiska. V druhej kapitole som charakterizovala vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra, jeho ciele, kľúčové kompetencie a hodnotenie. V tretej kapitole opisujem modernú digitálnu technológiu a možnosti jej využitia na vyučovaní. V poslednej kapitole som rozpísala štruktúru vyučovacej hodiny, s podrobným popisom možností využitia pracovného listu a moderných technológií použitých pri vypracovaní krížovky, a doplnovačky, pri prezentácii, osemsmierovke, skladaní pexesa, či pri práci s interaktívnou tabuľou. Navrhla som aj hodnotenie žiakov z pozície samotného žiaka aj učiteľa.

1 ŠTRUKTÚRA VYUČOVACIEHO PROCESU

V pedagogickej terminológii rozlišujeme pojmy vyučovanie a učenie sa. Pod pojmom vyučovanie chápeme činnosť učiteľa, ktorá je zameraná na odovzdávanie učiva. Učenie sa je činnosť žiaka, ktorá smeruje k osvojeniu si učiva. Učiteľ plánuje, cieľavedome a zámerne pôsobí na vzdelanie a výchovu žiaka, aby bol systematicky vzdelávaný a vychovávaný. Žiak si vo vyučovacom procese osvojuje nové vedomosti, spôsobilosti, zručnosti a návyky, rozvíja si poznávacie procesy, formuje svoju osobnosť a súčasne spätne vplýva na činnosti učiteľa (Petlák, E., 2004, s. 68). Činnosť učiteľa a žiaka sa navzájom podmieňujú. Obe zložky tvoria vyučovací proces.

Vyučovací proces je cieľavedomý, postupný, systematicky organizovaný proces vzájomne podmienených činností učiteľa a žiakov, študentov, ktorý je zameraný na vzdelávanie, výchovu a všestranný rozvoj osobností žiakov, študentov, t. j. na dosiahnutie cieľov (Turek, I., 2008, s. 19). Vyučovací proces má spĺňať vzdelávaciu, výchovnú a rozvíjajúcu funkciu. *Vzdelávacia funkcia:* osvojovanie si vedomostí, zručností a návykov žiakmi v súlade so súčasným poznaním.

Výchovná funkcia: formovanie mravných, pracovných, estetických, ekologických, etických a hygienických predstáv, postojov, presvedčení žiakov v duchu ideálov humanity a demokracie.

Rozvíjajúca funkcia: cieľavedomý a systematický rozvoj motivácie k stálemu sebzdokonaľovaniu, k túžbe po hľadaní progresívneho zmyslu života.

Priebeh vyučovacieho procesu ovplyvňujú vonkajšie aj vnútorné podmienky. Pri vonkajších podmienkach ako je: vplyv školy, vplyv rodiny, vplyv sociálneho prostredia a životného štýlu, spoločenských činiteľov, je v možnostiach učiteľa ovplyvňovať niektoré podmienky tak, aby nepôsobili negatívne na vyučovanie a to vytváraním optimálnej klímy v triede, prípravou pomôcok, využívaním IKT a didaktickej techniky, spoluprácou s rodičmi. Vnútorné podmienky ako sú: genetické dispozície, momentálna úroveň rozvoja psychiky, fyzický stav sú oveľa zložitejšie. Je nutné, aby učiteľ pristupoval ku každému žiakovi s pochopením a zároveň ku všetkým žiakom rovnako.

1.1 Zložky vyučovacieho procesu

Motivácia je proces, ktorý určuje smer, silu a trvanie správania (Nakonečný, 1995, s. 75). Motivácia môže byť vnútorná a vonkajšia. Žiak, ktorý je vnútorne motivovaný učiť sa, vzdeláva sa s ochotou, pretože samotné učenie ho teší a jeho výsledok ho uspokojuje. Vonkajšia motivácia sa v učení chápe ako stav, keď sa jednotlivec neučí z vlastného záujmu, ale vplyvom vonkajších motivačných činiteľov. Vonkajšia motivácia v učení má nižšiu hodnotu ako motivácia vnútorná. Motivácia žiakov s mentálnym postihnutím je zvyčajne nadhodnotená, príp. podhodnotená a vo vzťahu k možnostiam žiaka nemá dostatočný vplyv na priebeh edukácie. Na vzdelávanie žiakov s mentálnou retardáciou zo sociálne znevýhodneného prostredia vplýva okrem iného psychická deprivácia, ktorá začína zanedbávaním už v ranom detstve. Ľahostajnosť rodičov minimalizuje motiváciu dieťaťa pokračovať v činnosti a vedie ho k ľahostajnosti voči vlastným výkonom (Hrebeňárová, L., Pinčáková, M., 2012, s. 7).

Učivo je sústava poznatkov a činností. Základné učivo tvoria vedomosti, intelektuálne i praktické zručnosti, návyky, postoje, schopnosti, ktoré podmieňujú osvojenie si ďalšieho učiva, a ktoré si musí povinne osvojiť aspoň na minimálnej požadovanej úrovni každý žiak.

Rozširujúce učivo slúži na prehĺbenie základného učiva o ďalšie poznatky žiakov, zohľadňuje ich záujmy a nadanie (Turek, I., 2008, s. 184).

Učivo má samo o sebe statickú podobu a dynamickým činiteľom sa stáva iba prostredníctvom metód, foriem a materiálnych prostriedkov. Každé učivo má žiaka obohatiť nielen vedomostne, ale súčasne ho pripraviť pre život a pre prácu v spoločnosti. *Metódy vyučovania* sú spôsoby usporiadania a realizácie vyučovacej činnosti učiteľa na dosiahnutie vytýčených cieľov (Vašek, Š., 2003, s. 124). Ich výber závisí od druhu a stupňa postihnutia alebo narušenia vyučovaných žiakov, od cieľov a obsahu ich vzdelávania, od vybavenia školy i žiaka vhodnou kompenzačnou technikou.

Metódy výchovy sú zámerné, premyslené postupy a spôsoby ovplyvňovania správania sa subjektov výchovy v súlade so špecifickými edukačnými potrebami v záujme čo najkvalitnejšej socializácie to je dodržiavania etických a spoločenských noriem (Vašek, Š., 2003, s. 119).

Organizačnou formou vyučovacieho procesu rozumieme: „organizačné usporiadanie podmienok na realizovanie obsahu učiva pri uplatnení jednej alebo viacerých metód, vhodných vyučovacích prostriedkov a pri rešpektovaní didaktických princípov“ (Velikanič, J., 1978, s. 258). Rozvíja vzdelanostný profil žiaka, súčasne pôsobí výchovne, a to v zmysle vzdelávacích a tiež výchovných cieľov, v súlade s vyučovacími a výchovnými princípmi. Spočíva v úprave obsahu, v usmernení aktivity žiaka aj učiteľa, v úprave zdrojov poznania, postupov a techník, zaistení fixácie alebo kontroly vedomostí a zručností, záujmov a postojov (Petlák, E., 2004, s. 126).

Organizačná forma vyučovania je časová jednotka, zameraná na realizovanie vyučovacieho procesu (*cieľa, obsahu, metód, prostriedkov*), pričom sa uplatňujú a využívajú viaceré výchovno-vzdelávacie metódy, rešpektujú sa didaktické zásady a dochádza k vzájomnej interakcii učiteľ – žiak. Každá organizačná forma vyučovania zároveň vyjadruje vnútornú štruktúru systému riadenia výučby.

Didaktické zásady sú najvšeobecnejšie, najzákladnejšie požiadavky, ktoré v súlade s cieľmi výchovno-vzdelávacieho procesu a jeho základnými zákonitosťami určujú jeho charakter. Sú to požiadavky, ktorými sa má riadiť vyučovacia činnosť učiteľa, učebná činnosť žiaka, výber učiva, metód, foriem a materiálnych prostriedkov výučby, aby sa čo najefektívnejšie dosiahli ciele vyučovania. Vyplývajú z jeho zákonitostí, z overených a zovšeobecnených pedagogických skúseností, zároveň ich určuje aj spoločnosť, lebo závisia od jej cieľov (Hlebová, B., 2009, s. 21). Pre špeciálne školy je nutné akceptovať určité špecifiká, odlišné, ako vo vzťahu k intaktnej populácii.

Zásada uvedomelosti a aktivity - Vyjadruje požiadavku, aby žiaci k učebnej činnosti pristupovali uvedomele, a aby vlastnou aktívnou činnosťou získavali nové vedomosti, spôsobilosti, zručnosti a návyky. Uvedomelosť a aktivita sa musia prelínať celým vyučovacím procesom. Bez uvedomelosti niet aktivity a naopak. Uvedomelosť neznamená iba to, aby žiak vedel čo sa učí, prečo sa učí, ale predovšetkým to, aby si k tomuto vytvoril kladný vzťah. Uvedomovať si cieľ, výsledok a metódy, ktoré k nemu vedú, vyvinúť úsilie na dosiahnutie cieľa, osvojovať si nové vlastnou činnosťou.

Zásada názornosti - Vyjadruje požiadavku, aby žiak získaval nové vedomosti, spôsobilosti, zručnosti a návyky na základe konkrétneho zmyslového vnímania predmetov a javov. Význam

zásady názornosti vyplýva z podstaty poznávania ako procesu. Na začiatku je priama zmyslová skúsenosť, potom sa tvoria predstavy, a až potom pojmy. Zmyslová skúsenosť je základ a tvorí prameň poznávania skutočnosti. Lepšie pochopenie nového učiva umožňuje žiakom priblíženie učiva prostredníctvom učebných pomôcok. Krieda a tabuľa sú významnými prostriedkami názoru. Kriedou môže učiteľ znázorniť to čo žiak nepochopí z predvážanej pomôcky. Zásada názornosti umožňuje ľahšie pochopenie nového učiva, ktoré môže mať pre žiaka aj trvácnejší charakter. Názornosť sa však musí používať uvážene, aby sa časté využívanie názoru negatívne neprejavilo v nedostatočnom rozvíjaní predstavivosti a myšlienkovvej postupnosti pri získavaní nových poznatkov.

Zásada primeranosti - Vyjadruje požiadavku, aby obsah a rozsah učiva, ale i metódy jeho sprostredkovania žiakom boli primerané k ich biologicko-psychologickým schopnostiam. Zásada sa týka dvoch stránok: obsahu a rozsahu učiva, ale aj samotného vyučovacieho procesu, t.j. vyučovacích metód, foriem a prostriedkov. Zo samotného názvu zásady vyplýva, že všetka činnosť, ktorá sa realizuje vo vyučovacej hodine, musí byť pre žiakov primeraná. Zásada primeranosti veľmi úzko súvisí najmä so zásadou individuálneho prístupu k žiakom a učiteľ si musí uvedomovať, že to, čo je primerané pre jedného žiaka alebo pre skupinu žiakov, pre iného žiaka alebo pre inú skupinu môže byť náročné, alebo až neprimerané. V minulosti sa primeranosť chápala len ako prispôsobovanie možnostiam a schopnostiam žiakov. Jej novšie ponímanie spočíva aj v tom, že sa orientujeme na potenciálne možnosti a schopnosti, t.j. že máme na žiakov mierne zvýšené nároky, ktoré sú schopní zvládnuť, a tým súčasne významne prispievame k ich rozvoju. Toto však nemožno zamieňať s preťažovaním alebo neprimeranými nárokmi na žiakov. Tým by sme dosiahli úplný opak – nezáujem o učivo, rezignáciu a ďalšie negatívne prejavy žiakov.

Zásada systematickosti - Vyjadruje požiadavku logicky usporiadaného didaktického systému učiva so zreteľom na vekové osobitosti žiakov, ktorý si žiaci systematicky osvojujú pod vedením učiteľa. Učiteľ volí vyučovacie metódy a riadi učebný proces tak, aby si žiaci osvojili učivo v ucelenom logickom systéme. Zásada sa týka obsahu učiva a procesuálnej stránky. Zásada systematickosti je podmienená psychologickými zvláštnosťami vývinu poznávania žiakov. Pri vyučovaní dochádza k postupnému obohacovaniu pojmov o nové znaky a vzťahy, čo umožňuje viesť žiakov k stále hlbším a obsažnejším vedomostiam. Zásada systematickosti prispieva k pochopeniu vzťahov medzi učivom, k zaraďovaniu nového k prv osvojenému. Úzko súvisí s logickými základmi vyučovacieho procesu. Jej podceňovanie znižuje efektívnosť vyučovania a výsledky učebnej činnosti žiakov. Tým je napr. nepochopenie učiva, uprednostňovanie mechanického, pamäťového učenia, nedostatočný až žiadny transfer vedomostí, neucelené vedomostné sústavy, zabúdanie učiva a pod.

Zásada postupnosti - Obsah učiva je dôležité žiakom odovzdávať na základe ich vekových osobitostí a individuálnych zvláštností.

Zásada trvácnosti - Vyjadruje požiadavku, aby si žiaci učivo bezpečne zapamätali, a aby si ho v prípade potreby vedeli vybaviť v pamäti a využiť v činnosti. Nejde iba o zapamätanie si učiva, podstatnejšie je vedieť ho využívať. Z psychologického hľadiska nie je v možnostiach človeka zapamätať si všetko to, čo mu poskytuje škola, zabúdanie je prirodzenou súčasťou psychiky človeka. Aby sa vedomosti stali „nosiťmi“ ďalších nových vedomostí je potrebné ich čo najdlhšie podržať v pamäti. Trvácnosť je podmienená celým priebehom vyučovacieho procesu. Správna motivácia, primeraný a systematický výklad učiva, možnosť tvorivej práce žiakov s učivom, pedagogicky taktne preverovanie vedomostí žiakov a pod., trvácnosť vedomostí žiakov zvyšuje. Opakovanie učiva, to už je bezprostredné uplatňovanie trvácnosti a

súvisí s otázkami psychológie zabúdania. Vieme, že proces zabúdania je najrýchlejší v prvých minútach a hodinách po osvojení si učiva. Postupne sa spomaľuje. Aby sme proces zabúdania spomalili, resp. znížili na minimum je to vyučovacej hodiny zaraďovaná etapa prvotného opakovania a upevňovania učiva. Zásada trvácnosti sa uplatňuje rešpektovaním všetkých predchádzajúcich zásad. Trvácnosť sa dosahuje správnou motiváciou žiakov, názorným vyučovaním, aktívnym prístupom žiakov a logickým usporiadaním učiva.

Správne uplatňovanie vyučovacích zásad má mimoriadny vplyv na priebeh a najmä výsledky učebnej činnosti žiakov. Rešpektovanie vyučovacích zásad uľahčuje a urýchľuje nielen učenie žiakov, ale i odovzdávanie vedomostí prostredníctvom vyučovania učiteľmi a napokon tak šetrí energiu žiakov aj učiteľov.

Materiálne didaktické prostriedky sú všetky predmety, ktoré slúžia k názornosti vyučovania a umožňujú dokonalejšie, rýchlejšie a komplexnejšie osvojenie si učiva vo výchovno-vzdelávacom procese, aj v procese samovzdelávania (Petlák, E., 2004, s. 182). Spestrujú vyučovací proces a vzbudzujú záujem o učivo a učenie. Prispievajú k rozvoju tvorivej činnosti a k rozvoju myšlienkových operácií. Pôsobia na zmysly, čím žiaci získavajú konkrétnejšie a ucelené predstavy o tom čo sa učia. Žiakovi pomáhajú získavať nové vedomosti, spôsobilosti, zručnosti, návyky a súčasne vytvárajú predpoklady pre ďalšie vzdelávanie.

Cieľ vyučovacieho procesu je vo všeobecnosti stav, ktorý je potrebné dosiahnuť. Cieľom vyučovania nie je len získať akési poznatky, ale je to sústava cieľov: v oblasti kognitívnej, psychomotorickej a v afektívnej. Kognitívna, poznávacia oblasť je zameraná na vedomosti, spôsobilosti a poznávacie schopnosti, psychomotorická na zručnosti a návyky, afektívna, postojeová na citovú oblasť a hodnotovú orientáciu. Konkrétne ciele vyučovacej jednotky sformuluje učiteľ, ale mali by ich poznať aj žiaci, pretože výučba je cieľavedomý proces vzájomne podmienených činností učiteľa a žiakov (Albert, A., 2000, s. 57). Formulovanie cieľov vyplýva z učiva, ktoré sa má žiak naučiť v škole. Učivo súvisí s cieľmi vzdelávania, je cieľom podriadené, má z cieľov vychádzať a konkretizovať ich.

Kľúčové kompetencie sú zručnosti, schopnosti, vedomosti a postoje, využiteľné vo väčšine povolání, ktoré umožnia jedincovi zastávať viacero pracovných pozícií a funkcií, vykonávať rôzne povolania a ktoré sú vhodné na riešenie množstva nepredvídateľných problémov, umožňujúcich jedincovi úspešne sa vyrovnáť s rýchlymi zmenami v práci, v spoločenskom i v osobnom živote (Turek, I., 2008, s. 201). Kľúčové kompetencie majú slúžiť na riešenie mnohých rozmanitých problémov, v rôznych kontextoch, na dosahovanie viacerých cieľov, majú sa uplatňovať nielen v rôznych povolaniach, ale aj v rôznych oblastiach ľudskej činnosti: v škole, v práci, v spoločenskom i osobnom živote. Majú nadpredmetový charakter a ich realizácia je viazaná skôr na metódy vyučovania ako na obsah učiva. Za kľúčové kompetencie sa považujú komunikačné schopnosti a spôsobilosti, personálne a interpersonálne schopnosti, schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy, práca s modernými informačnými technológiami, realizácia numerických a symbolických aplikácií, formovanie občianskej spoločnosti. Osvojovanie a zdokonaľovanie kľúčových kompetencií sa považuje za celoživotný proces učenia sa, a to nielen v škole, ale aj v zamestnaní, rodine, kultúrnom, spoločenskom i politickom živote.

Všetky kategórie kľúčových kompetencií sú rovnako dôležité. Sú kompatibilné so systémami kľúčových kompetencií v štátoch EÚ a OECD. Každá obsahuje množinu spôsobilostí, ktoré je možné a z didaktických potrieb aj potrebné ešte ďalej konkretizovať na pozorovateľné výkony žiakov.

2 CHARAKTERISTIKA PREDMETU SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Základnou funkciou vyučovania slovenského jazyka v základných a špeciálnych školách je naučiť žiakov spisovnú podobu materinského jazyka, osvojiť si správny pravopis a gramatiku a najmä rozvíjať vyjadrovacie (komunikačné) schopnosti a to na úrovni ústnej i písomnej.

Predmet slovenský jazyk a literatúra má komplexný charakter, pretože spája jazykovú, slohovú zložku, písanie, literárnu zložku a čítanie. Do literárnej výchovy ako integrujúci prvok možno zahrnúť tzv. tvorivé písanie. Považujeme ho i za prostriedok preniknúť do významovej a estetickej hĺbky literárneho diela. Tvorivé písanie sa tak stáva pre žiaka zdrojom poznania v oblasti lexiky, syntaxe, štylistiky, noetiky a poetiky, v neposlednom rade aj čítania. Ide teda o akési spojené nádoby, kde vedomostná úroveň a zručnosti sa spätne využívajú v jednotlivých zložkách predmetu. V minulosti, chápeme tým obdobie posledných desaťročí, sa kládol v materinskom jazyku akcent najmä na zvládnutie jazykovej zložky predmetu, kde učiteľ zdôrazňoval potrebu ovládať pravopis jazyka (syntax, morfológiu, lexikológiu), pričom písomná a ústna komunikácia bola podhodnotená (Mancová, M., Štefeková, K., 2011, s. 2, 3).

Jazyk slovenský, ako vyučovací jazyk, má primárne a nezastupiteľné miesto vo vyučovacích predmetoch, pretože vytvára predpoklady na zvládnutie ďalších vyučovacích predmetov. Slovenčina je štátnym jazykom na území SR. Ovládanie štátneho jazyka na dobrej úrovni zabezpečuje žiakom možnosť nielen dobre zvládnuť školské vzdelávanie, ale i úspešné uplatnenie sa na trhu práce.

Je nesporné, že úroveň výsledkov vyučovania slovenčiny v praktickom živote nie je uspokojivá, ba ovládanie jazyka nie je na patričnej úrovni. Máme na mysli používanie spisovnej formy jazyka v úradoch, v televízii, v rozhlase, iných médiách a kultúrnych ustanovizniach. Príčin je hneď niekoľko. Jazyk musí žiak dobre poznať, aby ho mohol dobre využívať, aby ním mohol myslieť, cítiť. Bez jazyka niet komunikácie, je stavebným materiálom nášho konania, je pilierom vedomostí. Každá zložka jazyka vplýva na jazykový prejav žiaka a odráža sa v jeho myslení (Mancová, M., Štefeková, K., 2011, s. 2, 3).

2.1 Podstatné mená

Podstatné meno je ohybný slovný druh, ktorým sa vyjadrujú názvy osôb, zvierat a vecí. Podstatnými menami sa označujú aj samostatné názvy pre vlastnosti a deje. Názvy pre osoby, zvieratá, rastliny a veci sú konkrétne – hmotné, t. j. označujú to, čo môžeme zmyslami pozorovať. Názvy pre vlastnosti, deje a duševné hnutia sú abstraktné – nehmotné, t.j. označuje sa nimi to, čo nemôžeme zmyslami pozorovať.

Pri podstatných menách sa rozoznávajú tri rody: mužský, ženský a stredný. Každé podstatné meno prislúcha k jednému z týchto rodov. Mužské podstatné mená sa okrem toho delia na životné a neživotné.

Rozoznávajú sa dve čísla: jednotné a množné. Názvy, ktorými sa označuje vlastnosť, dej alebo hnutie mysle sa používajú len v jednotnom čísle. Rovnako aj mená látok sa používajú len v jednotnom čísle. Viaceré podstatné mená sa vyskytujú iba v tvare množného čísla, i keď sa nimi označuje len jedna vec.

Podstatné mená vyjadrujeme rôznymi pádmi t. j. v rôznych tvaroch, to znamená skloňujeme ich (Pauliny, E., 1997, s.70, 71).

2.2 Ciele predmetu

Cieľom jazykového vyučovania je naučiť žiakov nielen základné pojmy a poučky, ale naučiť ich myslieť v súvislostiach, komunikovať (ústne a písomne) na primeranej úrovni a naučiť ich rozumieť jazykovým prejavom z obsahovej stránky. Nezanedbateľnou je i literárna zložka jazyka. Prostredníctvom nej sa žiaci zoznamujú s literárnymi dielami a ich tvorcami a vytvárajú si k nim kladný vzťah.

Cieľom vyučovania slovenského jazyka na základných školách je predovšetkým:

- osvojiť si základy písanej reči (čítania a písania),
- poskytovať bohaté skúsenosti s významnou – komunikačnou a vzdelávacou funkciou, písanej reči,
- osvojiť si elementárne vedomosti v rovine lexikálnej, morfolologickej, syntaktickej a štylistickej,
- osvojiť si základné pravidlá pravopisu a znalosť písma,
- získať základné poznatky o zvukovej stránke jazyka,
- osvojiť si návyky správnej výslovnosti,
- poznávať jazykové prostriedky a vedieť ich využívať v jazykovom systéme,
- prehľbovať si zručnosť jednoduchého a súvislého vyjadrovania sa,
- vedieť vzájomne prepájať jazykové prostriedky vedieť v jazykovom systéme,
- viesť žiakov k presnému mysleniu a jeho využitiu v oblasti komunikácie (ústnej aj písomnej) (Mancová, M., Štefeková, K., 2011, s. 2, 3).

Metódy a formy, ktoré vedú k dosiahnutiu cieľa, ktorým je spisovné ovládanie reči v ústnom i písomnom prejave sú rôzne a rôzni autori ich odporúčajú používať individuálne. Ide najmä o to, aby boli čo najúčinnnejšie a najefektívnejšie pre daný druh učiva, s ohľadom na toho ktorého žiaka. Prvok, ktorý sa má uplatňovať nielen v didaktike predmetu, ale rovnako u žiaka ako i učiteľa, je tvorivosť.

Výsledkom tvorivej spolupráce učiteľ – žiak je správne používanie jazyka a jeho uplatňovanie v praktickom živote aj písomnom prejave. Tento proces by sa mal diať automaticky bez toho, aby si žiak uvedomoval zákonitosti stavby jazyka a jeho usporiadania. Systematická spolupráca pôsobiaca v interakcii učiteľ – žiak bude smerovať k hlbšiemu poznaniu materinského jazyka, k väčšej hrdosti a úcte k jazyku, čo v praxi znamená, že žiaci budú svoj jazyk poznať, budú ho vedieť používať, budú nim tvorivo myslieť a bez ťažkostí sa budú nim aj písomne vyjadrovať.

2.3 Rozvoj kľúčových kompetencií žiakov v predmete

Kompetencia k celoživotnému učeniu sa

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- učeniu a poznávaniu vlastného štýlu učenia,
- práci s rôznymi zdrojmi informácií,
- aktívnemu počúvaniu,
- rozvíjaniu vyšších poznávacích funkcií učenia na úrovni analýzy, syntézy a hodnotenia,
- aktívnej práci s IKT,
- zapamätaniu si základných informácií a faktov a ich uplatneniu v praxi,

- schopnosti uplatňovať pravopis a spisovné vyjadrovanie vo všetkých formách komunikácie v reálnom živote,
- funkčnému využívaniu jazyka pri čítaní, písaní, rozprávaní a počúvaní.

Kompetencie k riešeniu problémov

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- čítaniu s porozumením a písaniu pre porozumenie (vedieť nájsť to, čo je v texte podstatné, vedieť nájsť podstatné súvislosti, vedieť niečo slovom alebo písmom vysvetliť,
- schopnosti čítať s porozumením rôzne druhy textov, pochopeniu podstaty problému a úspešnému hľadaniu relevantných informácií,
- postupnému získavaniu schopnosti analyzovať situáciu a rozhodovať sa,
- riešeniu problémov a objavovaniu súvislostí.

Kompetencie komunikatívne

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- schopnosti adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu,
- schopnosti verejne sa prezentovať a obhájiť si svoj názor.

Kompetencie sociálne a personálne

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- schopnosti mať vlastnú sebadôveru a sebaúctu,
- poznaniu sebahodnotenia, s prijatím sebakritiky a uvedomovaním si svojich silných stránok,
- schopnosti mať zodpovednosť za vlastné učenie,
- schopnosti vedieť sa realizovať a projektovať si svoj osobný rozvoj,
- tvorivej a aktívnej práci v skupinách.

Kompetencie občianske

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- učeniu sa verejne vystupovať a prezentovať vlastnú tvorbu a nadobudnuté poznatky,
- vytváraniu si pozitívneho sebaobrazu, ktorý podporuje sebadôveru a sebarozvoj,
- uvedomovaniu si svojich silných a slabých stránok,
- kontrole vlastného konania, schopnosti odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- uvedomeniu si svojich práv a povinností a podieľaniu sa na vytváraní triednych pravidiel,
- tolerancii a empatii k prejavom iných kultúr.

Kompetencie pracovné

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- správne použitiu techniky a pomôcok,
- k poznávaniu a rozvíjaniu svojich schopností a ich uplatňovaniu v reálnom živote,
- učeniu sa využívať slovníky, príručky a internet.

2.4 Metódy a prostriedky hodnotenia

Cieľom hodnotenia je prispieť k úspechu výchovno - vzdelávacieho procesu a zároveň k rozvíjaniu schopností a osobností žiakov vo výchovnovzdelávacom procese. Známkou je meradlom vedomostí žiakov, nemá byť ani odmenou, ani nástrojom trestu.

Ohodnotenie sa môže vyjadrovať slovom, pohybom, posunkom, mimikou vyjadrujúcou súhlas, schvaľovanie, spokojnosť, pochvalu, nesúhlas a pod. Kladné ohodnotenie posilňuje sebadôveru žiaka, záporné je prostriedkom, ktorý pomáha žiakovi odstrániť chyby a nedostatky. Hodnotiaci vzťah a jeho vyjadrenie má veľký vplyv na formovanie vlastného hodnotenia, sebahodnotenia, ktoré je istým prvkom sebavedomia.

Zhodnotenie výsledkov učenia a učebnej práce môže učiteľ vyjadriť aj pomocou známky, ktorá sa zafixuje v školských dokumentoch a odráža všeobecnú úroveň žiackych vedomostí, zručností a návykov. Znamka je jedným z motívov učenia. Pri hodnotení by učitelia mali podporovať sebareflexiu a vzájomné hodnotenie žiakov. Sebareflexia vyjadruje vzťah žiaka k sebe samému. Je to určitý súhrn myšlienok, názorov, súdov, ktoré sú vyjadrené v postojoch jedinca k sebe. Zapojením žiakov do procesu hodnotenia môžeme očakávať ich zodpovedný prístup v procese rozvíjania sa (Brestenská, B. a kol., 2010, s. 136).

V rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra sú hodnotené a klasifikované tri zložky predmetu: jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, čítanie a literatúra. Predmetom hodnotenia a klasifikácie v predmete slovenský jazyk a literatúra sú výsledky, ktoré žiak dosiahol v súlade s požiadavkami učebných osnov, obsahových a výkonových štandardov v jednotlivých zložkách predmetu: jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, čítanie a literatúra. Hodnotí sa schopnosť získať, upraviť, spracovať, používať a prezentovať vedomosti, zručnosti a návyky v konkrétnych situáciách, obsahová kvalita a jazyková správnosť odpovede, t.j. rozsah slovnej zásoby, gramatická správnosť, štylistická pôsobivosť a stupeň rečovej pohotovosti. V písomnom aj ústnom prejave má žiak preukázať komplexnosť ovládania jazyka, mieru tvorivosti a celkovú vzdelanosť a kultúrnosť v miere vychádzajúcej z učebných osnov, obsahových a výkonových štandardov.

Podklady na hodnotenie a klasifikáciu získava učiteľ rôznymi metódami, formami a prostriedkami:

- sústavným sledovaním výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôznymi druhmi skúšok (ústnym skúšaním jednotlivca, frontálnym skúšaním, skúšaním žiakov v rámci skupinovej práce, formou didaktických testov po prebratí tematického celku, písomných cvičení),
- kontrolnými písomnými prácami, ktoré sú predpísané osnovami,
- analýzou výsledkov rôznych činností žiaka,
- sústavným diagnostickým pozorovaním žiaka.

Pri hodnotení žiakov sme prijali pravidlá, ktoré platia pre celé obdobie vzdelávania žiaka a sú v súlade so spoločenskými výchovno – vzdelávacími stratégiami na úrovni školy:

- Hodnotenie zameriame a formulujeme pozitívne
- Rozlišujeme hodnotenie začlenených (integrovaných) a bežných žiakov
- Vyučujúci klasifikujú iba prebrané a precvičené učivo
- Žiak má mať dostatok času na učenie, precvičovanie a upevnenie učiva
- Podklady na hodnotenie a klasifikáciu získava vyučujúci objektívnym sledovaním, analýzou výsledkov rôznych činností žiakov
- Pri klasifikácii používa platnú klasifikačnú stupnicu
- Písomné práce sú oznámené vopred
- Významným prvkom učenia je práca s chybou
- Využitie sebahodnotenia žiakov, ich schopnosť posúdiť svoju vlastnú prácu, vynaložené úsilie, osobné možnosti a rezervy

3 MODERNÉ DIGITÁLNE TECHNOLOGIE

Dnešná mladá generácia používa didaktickú techniku denne. Stala sa bežnou a neoddeliteľnou súčasťou ich každodenného života, predovšetkým vo voľnočasových aktivitách, pri hrách, zábave a komunikácií s priateľmi. Žiaci si do školského prostredia prinášajú mnoho podnetov a očakávajú, že aj v škole budú podobnú techniku využívať vo výchovnovzdelávacom procese. Využívanie inovatívnych metód a moderných technológií výrazne posúva výučbu v školách dopredu a vytvára motivujúce prostredie pre kreatívnu prácu učiteľov a žiakov.

Moderné digitálne technológie sa svojím širokým nasadením vo všetkých sférach ľudskej činnosti, stali dnes už prirodzenou a neodmysliteľnou súčasťou nášho každodenného života. Vysokorýchlostný internet, výkonné počítače, dotykové displeje, satelitné navigácie, veľkoplošné obrazovky, bezdrôtové technológie, digitálny obraz, zvuk a video, vysokokapacitné záznamové média a pod. sú dnes bežne dostupné (Adamek, R. a kol., 2010, s. 5).

Počítač je zariadenie alebo stroj na realizáciu výpočtov alebo riadenie operácií vyjadriteľných číselnými alebo logickými výrazmi. Počítače sa skladajú z komponentov, ktoré vykonávajú čiastkové, dobre definované funkcie. Komplexné vzťahy medzi týmito komponentami dávajú počítačom schopnosti spracovávať informácie. Ak je správne nakonfigurovaný (zvyčajne programovaním), možno počítač použiť na reprezentáciu aspektu problému alebo časti systému (pozri modelovanie). Ak sa takto nakonfigurovanému počítaču dodajú vhodné vstupné údaje, môže automaticky problém vyriešiť alebo predvídať správanie systému.

Efektívne využívanie počítačov v školách nie je iba na písanie prác, robenie tabuliek a kreslenie grafov. Využívame ho predovšetkým na hľadanie informácií, motivujeme ním žiakov k rozoznávaniu dôležitých informácií od nepodstatných a učíme transformovať údaje na vedomosti. Hlavné využitie počítača v škole spočíva v skrátení času stráveného nad mechanickými prácami ako je prepisovanie, vytváranie tabuliek alebo grafov, organizovanie informácií a zjednodušovanie zdieľania informácií s inými. Počítače majú svoje miesto na školách pokiaľ sú rozumne využívané a žiaci strávia pri nich iba primeraný čas, ktorým si nepoškodzujú svoje zdravie.

Internet je verejne dostupný, celosvetový systém vzájomne prepojených počítačových sietí, ktoré prenášajú dáta. Pozostáva z tisícok menších komerčných, akademických, vládnych a vojenských sietí. Slúži ako prenosové médium pre rôzne informácie a služby. Vďaka internetovému výskumu založenom na vyhľadávaní pomocou kľúčových slov na vyhľadávačoch ako Google majú milióny ľudí na celom svete jednoduchý a okamžitý prístup k širokému a rozličnému online informačnému obsahu. V porovnaní s encyklopédiami a tradičnými knižnicami umožnil internet náhlu a extrémnu decentralizáciu informácií a údajov. Pomocou internetu si žiaci vedia vyhľadať vhodné informácie na webových stránkach, videomateriál a zaujímavosti k daným témam. Pomocou internetových sietí dokážu medzi sebou bezprostredne komunikovať, vymieňať si textové správy, prípadne zvuk a obraz v reálnom čase bez ohľadu na vzdialenosť.

Interaktívna tabuľa je veľká interaktívna plocha, ku ktorej je pripojený počítač a dátový projektor, prípadne ide o veľkoplošnú obrazovku (LCD, LED, plazma) s dotykovým senzorom. Projektor premieta obraz z počítača na povrch tabule a cez ňu môžeme prstom alebo špeciálnymi perami ovládať počítač alebo pracovať priamo s interaktívnou tabuľou. Tabuľa je väčšinou pripevnená priamo na stene alebo môže byť na stojane. Prostredníctvom tejto dotykovo senzitívnej plochy prebieha vzájomná komunikácia medzi užívateľom

a počítačom, s cieľom zabezpečiť maximálnu možnú mieru názornosti zobrazovaného obsahu. Táto moderná pomôcka zefektívňuje vyučovanie a prezentácie. Toto elektronické zariadenie umožňuje živo - interaktívne pracovať s PC, alebo notebookom, priamo z tabule, klikaním na premietaný obraz interaktívnym perom alebo priamym dotykom prstov. Vytvára dynamický obsah štruktúry hodiny. Vyučovaciu hodinu tak môžeme oživiť videom, zvukovými efektmi a pod.. Obsah hodiny na tabuli ostáva. Ak je IT pripojená na internet, učitelia majú okamžitý prístup k informačným zdrojom z webovských stránok. Spesťenie hodín nám umožňuje používanie výukových programov. Interaktívna tabuľa prináša nový potenciál pre skvalitnenie učenia a učenia sa. Užívateľom ponúka veľkú variabilitu, podporuje ich kreativitu. Využívanie uvedených stratégií môže vyvolať a podnietiť u žiakov väčšiu chuť zapojiť sa priamo do sprístupňovania nových poznatkov. Činnosti, ktoré vykonávajú na tabuli, sa dajú uložiť a vyvolať neskôr. Ak niektorí žiaci nezvládnu určitú časť, môžu sa k nej samostatne vrátiť a vlastným tempom sa prepracovať k novým poznatkom. Interaktívna tabuľa je technológia, ktorá významne mení svet poznávacieho procesu. Poskytuje podnety na rozvinutie triednej diskusie riadenej učiteľom a podporuje prácu v menších skupinách. Interaktívna tabuľa poskytuje záchytný bod, na ktorý sa môže sústrediť celá trieda. Pomáha udržiavať spád hodiny, keďže nové poznatky aj východiskové zdroje sú celý čas dostupné (Adamek, R. a kol., 2010, s. 92, 95).

Tablet je zariadenie s povrchovou plochou reagujúcou na dotyk. Pohyb špeciálneho pera po tejto ploche sa prenáša do počítača. Ak pohybujeme perom, pohybuje sa aj kurzor na obrazovke počítača alebo na predvádzanej projekcii. Ak sa dotkneme perom tabletu, vyvoláme akciu podobnú kliknutiu myši. Kým myš pozná iba stav kliknutia a držania jej tlačidiel, pero tabletu rozpoznáva navyše aj tlak, takže v prípade kreslenia kreslíme rôznym tlakom pera rôzne hrubú čiaru. Svojou funkciou je tak tablet ako „miniaturná interaktívna tabuľa“. Nenahraditeľným sa pre nás stáva tablet vtedy, ak máme v triede trvalo alebo dočasne telesne hendikepovaného žiaka. Účinok na jeho motiváciu, či sebavedomie je zázračný, ak ho pomocou tabletu rovnocenne zapojíme do súťaže, hry, či riešenia spoločných úloh.

Hlasovacie zariadenia podporujú interaktivitu vo výučbe. Využívajú sa hlavne pri testovaní, avšak môžu byť rovnako významnou pomôckou aj pri výučbe napr. pri metódach problémových situácií. Učiteľ má možnosť aktivizovať všetkých žiakov bez toho, aby niekoho vyvolával. Ide o technológiu prepojenú s učiteľovým počítačom, ktorý okamžite zaznamená a vyhodnotí výsledky.

Digitálne technológie nám napomáhajú v modernom ponímaní výučby a robia vyučovacie hodiny zaujímavejšími. Podporujú tvorivosť a kreativnosť žiakov. Zavádzanie inovatívnych metód do vyučovacieho procesu má veľký význam aj pri výučbe žiakov s mentálnym postihnutím, kde je dôležité časté opakovanie naučených vedomostí. Využívanie didaktickej techniky nám umožňuje odbúrať stereotyp hodín a umožňuje hrovou formou učiť žiaka novým poznatkom.

4. ŠTRUKTÚRA VYUČOVACEJ HODINY

Škola: Špeciálna základná škola

Trieda: 5.C

Predmet: Slovenský jazyk - gramatika

Tematický celok: Podstatné mená

Téma: Poznávanie podstatných mien, rody, číslo

Ciele:

Kognitívne ciele:

- definovať podstatné mená
- určiť podstatné mená vo vetách
- rozlíšiť mužský, ženský a stredný rod
- uviesť príklady na jednotné a množné číslo
- tvoriť vety na určené podstatné mená

Afektívne ciele:

- používať v spoločenskom styku spisovný jazyk
- dodržiavať gramatické pravidlá jazyka
- vyvarovať sa nárečovým a slangovým slovám
- nepoužívať vulgarizmy
- dbať na estetický vzhľad v písomnom prejave

Psychomotorické ciele:

- podčiarknuť vo vetách podstatné mená
- napísať pomenovania podľa obrázkov
- rozdeliť podstatné mená podľa rodov
- vypracovať pracovný list, doplňovačku, tajničku
- nájsť dvojice slov, ktoré k sebe patria
- vyhľadať pojmy v ošesmerovke
- postupovať v hre k cieľu podľa zadaných inštrukcií

Kompetencie:

Komunikácia v materinskom jazyku

- primeraná komunikácia a prezentácia získaných informácií
- správne používanie pojmov súvisiacich s podstatnými menami
- aktívne kladenie otázok
- uplatňovanie pravopisu v písomnom prejave
- schopnosť počúvať názory a postrehy iných

Naučiť sa učiť

- získavanie nových poznatkov vlastnou analýzou obrázkov a videomateriálu
- zvládnutie procesu učenia pomocou počítača a interaktívnej tabule

Digitálne kompetencie

- overovanie vedomostí s využitím počítača a interaktívnej tabule

Spoločenské a občianske kompetencie

- spolupráca medzi žiakmi pri riešení úloh
- aplikácia naštudovaných poznatkov do bežného života

- posilňovanie procesu zodpovednosti vo vzťahu k vyjadrovaniu sa v spisovnom jazyku
- objavovanie vzájomných vzťahov a súvislostí
- tolerancia a empatia k prejavom iných kultúr.

Metódy a formy:

- aktivizačný rozhovor, prezentácia pomocou interaktívnej tabule, diskusia
- typ opakovacej hodiny s využitím počítačov a interaktívnej tabule

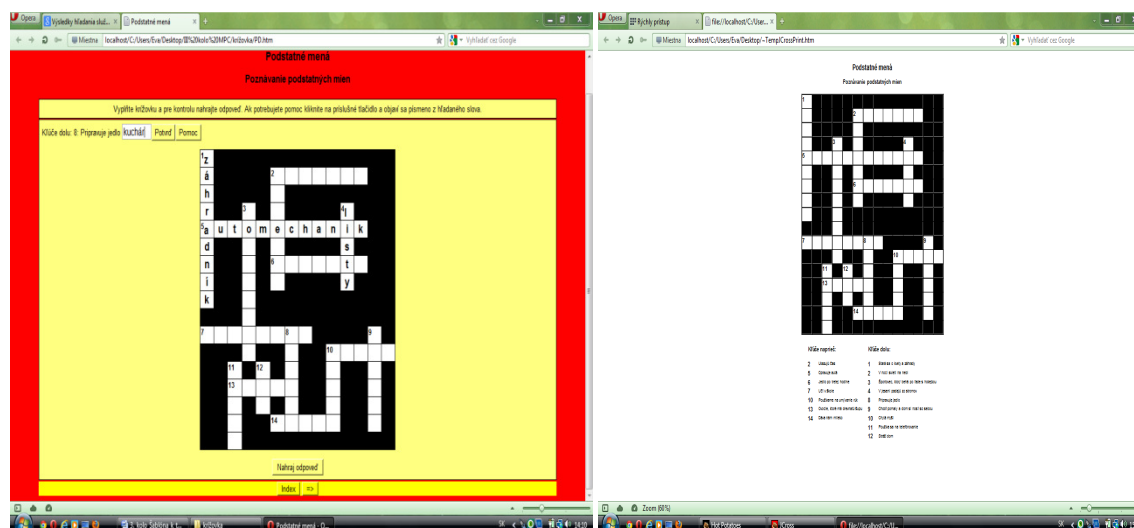
Prostriedky: počítače, interaktívna tabuľa, dataprojektor

4.1 Priebeh hodiny

1. Oboznámenie žiakov s témou vyučovacej hodiny a s cieľmi
2. Navrhnuté aktivity na osvojenie učiva a následne jeho fixácie

4.1.1 Krížovka

Krížovka je riešiteľská úloha založená na vpisovaní výrazov do obrazca. Krížovka sa skladá zo vzájomne sa pretínajúcich, križiacich sa riadkov a stĺpcov, ktoré sú rozdelené na jednotlivé štvorce, do ktorých sa dopĺňajú písmená. Nájdene slová alebo písmená sa vpisujú do riadkov alebo stĺpcov tak, aby všetky slová v zvislom aj vodorovnom smere mali zmysel. Slová a písmená sa dopĺňajú podľa nápovery uvedenej v legende. Legenda môže byť súčasťou krížovky, alebo môže byť uvedená oddelene. Cieľom riešenia krížovky je úplne a správne vyplniť obrazec krížovky. Jej poslaním je vhodnou a zábavnou formou rozširovať znalosti a vedomosti riešiteľov.

Obrázok 1 Krížovka

Prameň: súkromný archív

Úlohou žiakov bolo vpisovať do krížovky vhodné slová. Kliknutím na číslo sa zobrazila nápovery, na základe ktorej žiaci doplnili správnu odpoveď do bieleho obdĺžnika. Ak žiaci nevedeli doplniť odpoveď, mohli si kliknúť na tlačidlo „rada“ a zobrazilo sa im písmeno zo správneho výrazu. Vzhľadom na mentálnu úroveň žiakov nápovery musela byť napísaná jednoducho a zrozumiteľne. Po vyplnení krížovky, žiak nahral odpoveď. Počítač vyhodnotil percentuálnu úspešnosť vyriešenia. Z krížovky zmizli nesprávne zadane výrazy, ale aj chybné

písmená v slovách. Takýmto spôsobom som podporila dodržiavanie pravopisu a rozvíjanie slovnej zásoby u žiakov.

Krížovku je vhodné zaradiť na začiatok hodiny, na motivovanie žiakov alebo vo fáze fixácie. Touto aktivitou si žiaci nenásilnou formou zopakujú učivo, pričom si zábavným spôsobom fixujú pojmy a výrazy, hľadajú súvislosti a vzťahy. Takými aktivitami odbúram stres u žiakov z preverovania vedomostí a z pocitov zlyhania, či nevhodných odpovedí pred ostatnými. Ak úlohu zadávam ako samostatnú prácu, využívam spoločné opakovanie predchádzajúceho učiva, aby si učivo utvrdili aj slabší žiaci. Žiaci majú radi takéto formy opakovania. Pri riešení nadobúdajú istotu a strácajú pocit trémy a zlyhania.

4.1.2 Poznávanie podstatných mien – prezentácia

Výučbová prezentácia pozostáva zo sledu snímok, na ktorých môžu byť umiestnené bloky textu, obrázky, tabuľky, grafy, zvuky, animácie a videozáznamy. Pred vytvorením prezentácie je dôležité definovať si cieľ, ktorý má naša prezentácia splniť. Prezentácia má byť členená na nadväzujúce časti učiva, aby sme aj pri pomalšom pracovnom tempe žiakov vedeli využiť iba jej časť. Vizualný obsah snímky podnecuje trvalejšie zapamätanie učiva. Má nabádať žiakov k aktívnemu poznávaniu a tvorivému prístupu pri osvojovaní si nového učiva. Prezentácie je vhodné zaradiť aj pri opakovaní celkov, kde snímky s rozpísaným učivom sú ukryté a žiaci samostatne prezentujú svoje osvojené znalosti. Pri nedostatočnom osvojení učiva, môžeme sa kedykoľvek vrátiť k danej téme a vysvetliť ju ešte raz.

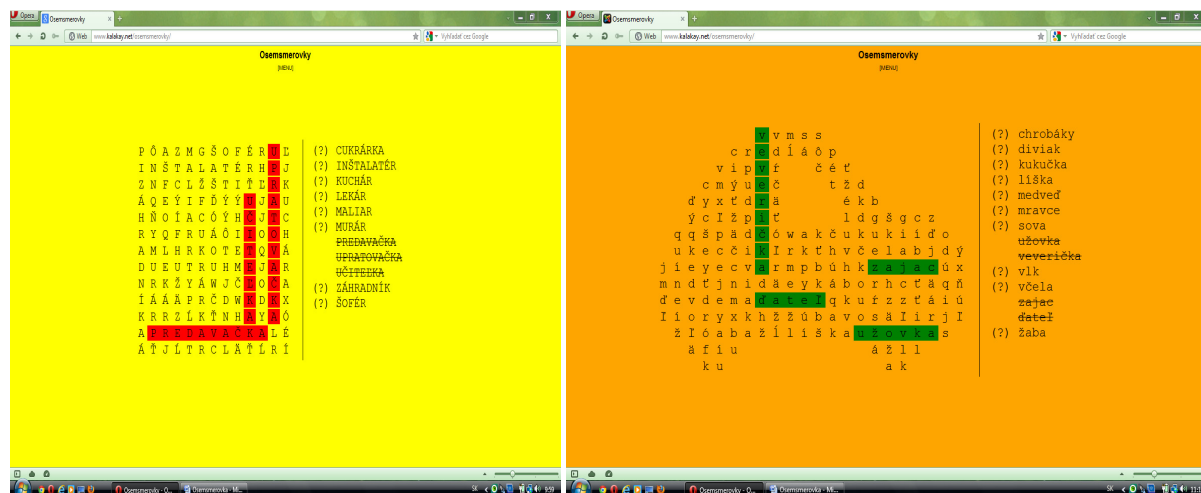
Obrázok 2 Poznávanie podstatných mien

Prameň: súkromný archív

Žiakom postupne ukazujem obrázky v prezentácii. Obrázky odkrývam postupne, aby nepôsobili rušivo na žiakov a nerozptyľovali ich. Pri každej snímke sa pýtam správnou otázkou: *Kto je to?* alebo *Čo je to?* Viacnásobným položením otázky fixujem u žiakov správne priradenie zámena podľa životnosti. Žiaci pomenujú obrázky a na čiary zapíšu o aké podstatné meno ide. V závere prezentácie sú zadane úlohy, ktorými preverím osvojené vedomosti žiakov, prípadne vzniknuté medzery a nedostatky pri pochopení učebnej látky.

4.1.3 Osemsmerovka

Osemsmerovka je logická hra, zábavná hádanka, alebo slovný hlavolam. Skladá sa z tela osemsmerovky (štvorec, kruh, trojuholník, atď...) a zo zoznamu slov. V tele osemsmerovky sú na prvý pohľad náhodne zoradené písmena vedľa seba a v riadkoch tak, že ju celú vyplnia. Slová zo zoznamu slov má lúštitel' vyhľadať a vyškrtnúť. Slová môžu byť zadane zhora nadol alebo opačne, sprava doľava alebo opačne, po diagonále.

Obrázok 3 Osemsmerovka

Prameň: súkromný archív

Osemsmerovky zaradujeme na uvoľnenie hodiny a to na úvod alebo v závere, kde fixujeme nové pojmy a názvy učebnej látky, prípadne pri opakovaní celku. Týmto cvičením zlepšujeme postreh u žiakov a upevňujeme kľúčové slová k danej téme. Vyškrtnutie slov (rovno, zvislo alebo po diagonále) a tvar osemsmerovky zadávame už pri príprave zadania, pričom zohľadňujeme vek a mentálnu úroveň žiakov. Ak žiak nevie nájsť hľadané slovo, klikne na otáznik a počítač ho zobrazí, no vyznačí ho inou farbou. Nájdene slová sa automaticky vyškrtnávajú. Po vypracovaní osemsmerovky počítač v tabuľke vyhodnotí úspešnosť žiaka pri riešení tohto zadania.

V prvej osemsmerovke mali žiaci hľadať osoby a to iba vo vodorovnom a zvislom smere, v druhej zvieratá a v tretej veci. Náročnosť osemsmeroviek zvyšujem pridaním diagonály a hľadaním slov aj v opačných smeroch. Osemsmerovka sa stáva zaujímavejšou ak žiaci sami vymýšľajú a píšú slová, ktoré následne vyhľadávajú.

4.1.4 Určovanie rodov podľa ukazovacích zámen

Interaktívna tabuľa je moderná učebná pomôcka na zefektívnenie vyučovania. Toto elektronické zariadenie umožňuje živo - interaktívne pracovať s PC, alebo notebookom, priamo z tabule, klikaním na premietaný obraz interaktívnym perom alebo priamym dotykom prstov, pričom napomáha uplatňovaniu zásady názornosti. Nezanedbateľnou výhodou je možnosť okamžitého pripojenia na internet a tak sprístupnenie obrázkov či videa s témou preberaného učiva. Výhodou interaktívnej tabule je aj možnosť práce dvoch žiakov naraz, čím sa urýchlí splnenie zadania.

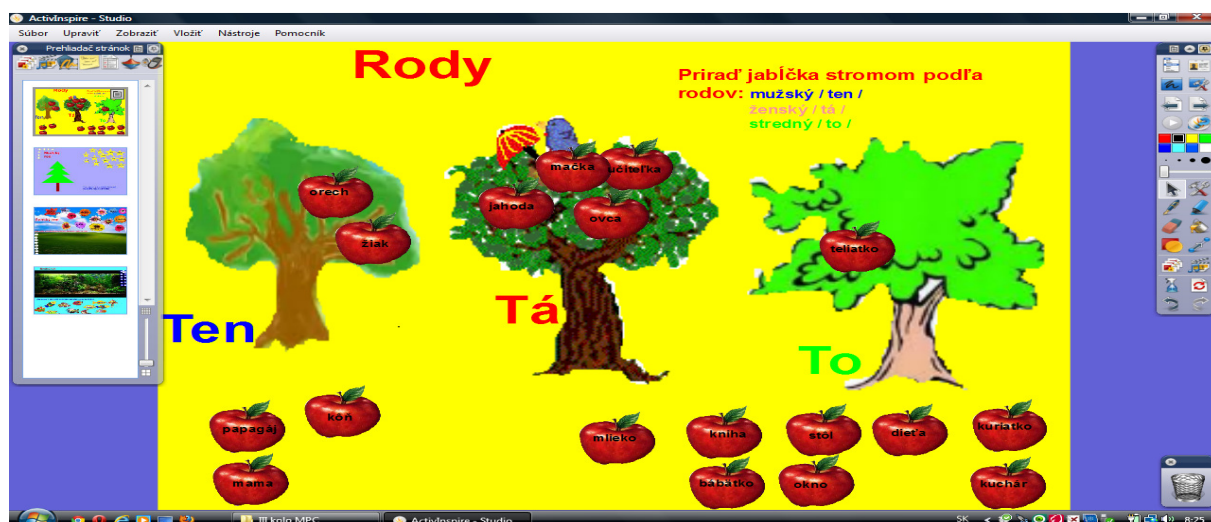
Obrázok 4 Presúvanie

Prameň: súkromný archív

Na interaktívnu tabuľu som pripravila dve rôznofarebné plochy, predelené modrou čiarou. Úlohou žiakov bolo určiť akými ukazovacími zámenami ukazujeme na podstatné mená vpísané do červenej plochy. Pre overenie správnosti posunieme podstatné meno k modrej deliacej čiare a na žltom podklade sa ukáže príslušné ukazovacie zámeno. Zadanie môžeme zmeniť, a to tak, že podstatné mená presunieme do žltej plochy a ku ukazovacím zámenám, ktoré sa objavia, žiaci vymýšľajú vhodné podstatné mená.

Túto aktivitu môžeme spestriť súťažou, a to tak, že žiakovi ktorý odpovedal dobre pripočítam body. Pri nesprávnej odpovedi body odrátam. Táto hravá činnosť zmotivovala žiakov a nenásilnou formou som dosiahla, že žiaci sa nebáli prezentovať osvojené vedomosti pred svojimi spolužiakmi. Činnosti, ktoré žiaci vykonávali na tabuli sa dali uložiť a vyvolať neskôr.

4.1.5 Rody – IKT, kontajnery

Obrázok 5 Rody

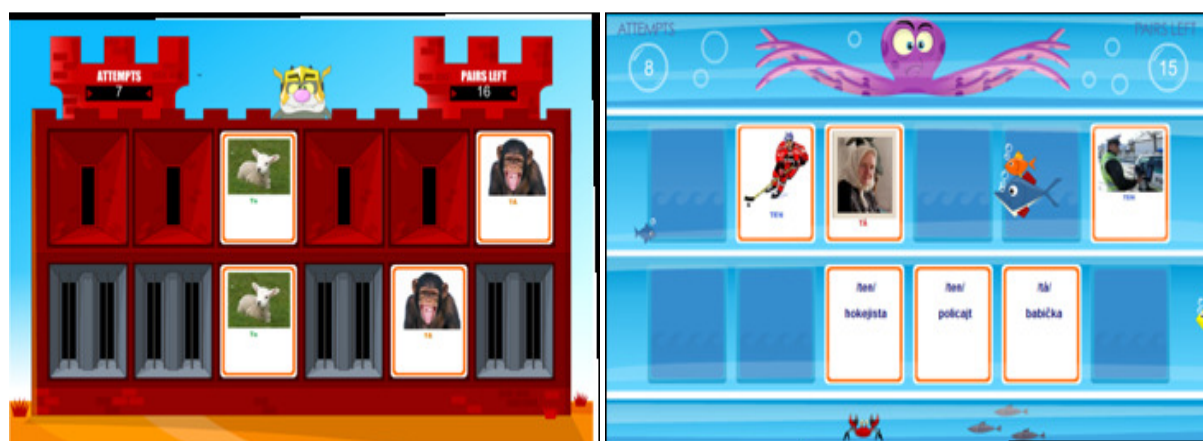
Prameň: súkromný archív

Na interaktívnu tabuľu som si vopred pripravila stromy, ktoré tvoria kontajnery pre mužský, ženský a stredný rod. Úlohou žiakov bolo roztriediť slová v jabĺčkach podľa rodov. Žiaci

prichádzali k tabuli postupne a jablká presúvali na stromy podľa rodov, pričom používali ukazovacie zámená príslušné pre jednotlivé rody. Pri zlom zadelení interaktívna tabuľa vrátila jablko späť. Zadanie je vypracované správne, ak sú všetky jablká zavesené na stromoch. V druhom zadaní bolo úlohou žiakov vybrať na vianočný stromček iba hviezdy s podstatnými menami mužského rodu. V tretej úlohe vkladali žiaci na lúku kvety, ktoré obsahovali podstatné mená ženského rodu. V štvrtej úlohe bolo potrebné vložiť rybičky s podstatnými menami stredného rodu do akvária. Zadania môžeme urobiť zaujímavejšími, ak žiakov rozdelíme na dve skupiny, ktoré budú medzi sebou súťažiť o čo najvyšší počet nájdených podstatných mien. Pri správnom vyhľadání si žiak vymaľuje farbou svojej skupiny symbol, pri zlom určení dáme farbu dole.

4.1.6 Pexeso

Pexeso je druh hry, pri ktorej je potrebná hlavne pamäť. Hracie karty môžu mať ľubovoľné symboly. Každý symbol je spárovaný, teda vždy existujú dve karty, ktoré sú prepojené. Pri hre sú karty obrátené symbolmi nadol. Každý hráč obracia v jednom kole dve karty. Ak nájde rovnaký pár, odloží si ho a pokračuje v hre. Ak pár nenájde, pokračuje ďalší hráč. Hra končí ak sú nájdené všetky dvojice kariet. Vyhráva ten, kto má odložených viac párov kariet. Pexeso môže byť v papierovej forme alebo ako softvérová hra v počítači.

Obrázok 6 Pexeso

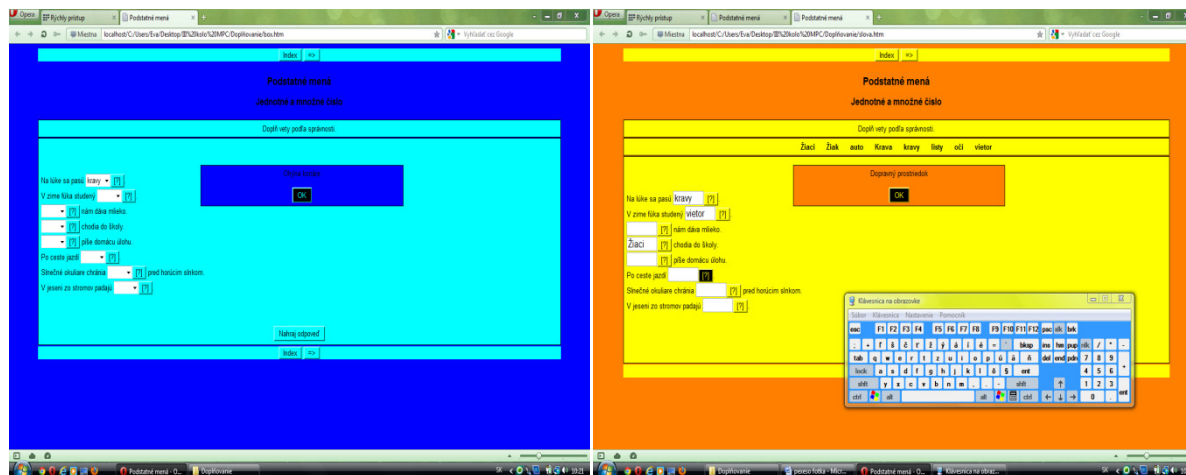
Prameň: súkromný archív

Úlohou žiakov je nájsť zhodné dvojice obrázkov, ktoré sa po kliknutí zobrazia v oknách hradu. Pod každým z obrázkov je ukazovacie zámeno, ktoré má napomáhať žiakom správne pomenovať zvieratá a priradiť im vhodný rod. Vzhľadom na to, že naši žiaci pochádzajú z rómskeho prostredia a v rómskom jazyku sú len dva rody, je toto učivo pre žiakov ťažké a je nutné ho dlhodobo opakovať.

V morskem pexese žiaci priradujú k obrázkom z horného radu vhodné podstatné mená. Pri slovách aj pri obrázkoch sú ukazovacie zámená, ktorými fixujeme u žiakov rody. Pexesom cvičím u žiakov postreh, pamäťové schopnosti a obohacujem ich slovnú zásobu. Je vhodné nové slová, pojmy a výrazy precvičiť tvorením viet. Po nájdení všetkých správnych dvojíc počítač urobí vyhodnotenie.

4.1.7 Doplnovačka

Fixáciu učiva upevníme doplňovaním viet jednoslovnými odpoveďami. Druh takýchto cvičení umožňuje aj žiakom, ktorí majú problémy s verbálnou komunikáciou ukázať, že učivo ovládajú a učiteľovi poskytnú spätnú väzbu.

Obrázok 7 Doplnovanie slov

Prameň: súkromný archív

Úlohou žiakov bolo doplniť do viet vhodné výrazy tak, aby vety mali význam. Vety sú vytvorené tak, aby žiaci museli rozlišovať jednotné a množné číslo. V prípade, že žiaci nepochopili čo sa od nich žiadalo, vhodnú odpoveď im po kliknutí na otáznik napovedal kľúč. Kliknutím na označenie „Pomoc“, začala správna odpoveď naskakovať po písmenkách. Po vypracovaní zadania žiak nahral odpovede a počítač percentuálne vyhodnotil celkovú úspešnosť a vyhodil nesprávne odpovede, ktoré žiaci následne opravili. Zadanie sa dá časovo ohraničiť, čo sa dá využiť hlavne pri súťažiach, čím sa stáva zaujímavejším a dynamickejším. V modrej doplnovačke sa po kliknutí na šípku rozbalia slová a žiaci vyberajú to správne. V druhej doplnovačke žiaci dopisujú pomocou klávesnice správne slová, ktoré si vyberajú z hornej lišty. Zadanie sa dá urobiť aj tak, že žiaci dopisujú pomocou klávesnice vlastné slová, čo je však náročnejšie na prípravu zadania, lebo učiteľ už pri tvorení musí zadať do počítača okruh všetkých predpokladaných slov.

Doplnovačky sú vhodné na preverovanie vedomostí, ako aj na zistenie spätnej väzby k učivu. Overujú nám osvojenie si učiva aj u žiakov so slabšou vyjadrovacou schopnosťou. Dávajú im pocit úspešnosti a zlepšujú sebadôveru vo vlastné sily.

4.1.8 Pracovný list

Pracovný list nám slúži na fixovanie učiva. Nachádzajú sa tu aktivity a činnosti, ktoré preveria vedomosti žiakov a poskytnú spätnú väzbu učiteľovi o pochopení učiva v tomto celku. Pracovný list je rozdelený na tri časti. V prvej úlohe mali žiaci vpísať osoby, zvieratá a veci do balónov a potom balónы spojiť podľa vhodnosti so šašom, psíkom alebo košíkom. V druhej úlohe mali žiaci napísať po tri osoby, zvieratá a veci. Ak sú žiaci šikovnejší môžeme im vybrať oblasť, z ktorej majú čerpať. V tretej úlohe sú použité slová z druhého cvičenia, ktoré je potrebné dať do množného čísla. Po vypracovaní pracovného listu sa žiaci vrátia k prvému cvičeniu, ktoré si môžu vymaľovať.

Výtvarný prejav je pre dieťa určitou formou komunikácie a sebarealizácie. Výtvarnými činnosťami si dieťa osvojuje okolitú skutočnosť. Z hľadiska rozvíjajúcej sa psychiky žiaka je dôležitá súvislosť výtvarnej činnosti so základnými duševnými funkciami, vnímaním, predstavivosťou, myslením a cítením.

Obrázok 8 Pracovný list

Prameň: súkromný archív

4.1.9 Oslobodenie princezny - hra

Hra slúži k upútaniu pozornosti žiakov, ich pobaveniu, či prípadne k rozvíjaniu ich motorických a psychických schopností. Hra učí žiakov trpezlivosti, núti ich premýšľať a hľadať možnosti na prekonávanie prekážok. Obtiažnosť jednotlivých levelov sa postupne zvyšuje.

Obrázok 9 Oslobodenie princezny

Prameň: súkromný archív

Pri záverečnom opakovaní tematického celku je vhodné zaradiť hru. Žiaci sa snažia oslobodiť princeznu, ktorú uniesol zlý čarodej. V jednotlivých leveloch musia prekonať prekážky podľa inštrukcií, aby sa presunuli ďalej. Ak určia zle políčko, hra sa vráti na začiatok levelu. Po prekonaní všetkých prekážok zlý čarodej zmizne a objaví sa princezna.

Žiaci majú radi takéto formy opakovania. Sami, na základe osvojených vedomostí prichádzajú na riešenie úlohy a teší ich ak sa im podarí zdolať prekážky a postupovať ďalej. Je potrebné zapájať do týchto aktivít aj slabších žiakov, ktorým je nutné vysvetliť inštrukcie osobne a povzbudzovať ich pri ich riešení.

4.2 Vyhodnotenie hodiny

Sebahodnotenie žiakov

Žiakov som vyzvala, aby každý zhodnotil svoju prácu, vedomosti a aktivitu počas hodiny. Žiak sa má vyjadriť k predvedenej hodine, čo sa mu páčilo, čo ho zaujalo či nezaujalo, ktorá časť hodiny bola najťažšia a naopak čo bolo preňho najľahšie a zaujímavé. Sebahodnotenie vedie žiaka k schopnosti posudzovať kvalitu vlastnej práce a na jej základe k schopnosti plánovať si cesty vlastného zlepšenia.

Následne sa žiaci zhodnotili navzájom. Vzhľadom na to, že vzájomné hodnotenie nemusí byť vždy objektívne, učiteľ napomáha žiakom svojím usmernením k spravodlivému posudzovaniu spolužiakov.

Hodnotenie učiteľom

Po sebahodnotení žiakov nasledovalo vyhodnotenie práce žiakov učiteľom. Vyzdvihla som najaktívnejších a najúspešnejších žiakov a odmenila som ich jednotkami. Motivujúco pôsobí aj slovná pochvala. Slabších a menej aktívnych žiakov som povzbudila k zvýšenej aktivite na vyučovacej hodine. Pri hodnotení je nutné zohľadniť osobitosti žiaka a druh jeho postihnutia.

U mentálne postihnutých žiakov je pochvala učiteľa stimulujúcim prostriedkom k ďalšiemu úsiliu, čo učiteľ môže využiť ako motivujúci prostriedok v ich ďalšom vzdelávaní.

Sebahodnotenie vyučovacej hodiny

Po každej vyučovacej hodine som urobila analýzu a zhodnotila som pre seba priebeh a výsledky vyučovacej hodiny, zaznamenala som si dôležité situácie, zapísala nové nápady do svojej prípravy, ktoré budú základom pre inováciu programu vyučovacej hodiny. Opierala som sa aj o hodnotiaci rozhovor so žiakmi a vyhodnotenie hodiny v jej závere.

Každodenná sebareflexia učiteľa má byť neustálou a systematickou činnosťou, ktorá prijímaním vhodných rozhodnutí učiteľa vedie k skvalitneniu výučby.

Stanovené ciele vyučovacích hodín sa mi podarilo naplniť pomocou využitia inovatívnych metód a IKT technológií. Nenásilnou, hravou formou som žiakov naviedla na opakovanie už nadobudnutých vedomostí a prezentovanie svojich poznatkov pred spolužiakmi. Najťažšou časťou tohto celku bolo rozdeľovanie podstatných mien podľa rodov a následne ich využitie pri tvorení viet. Najzaujímavejšou a najzábavnejšou časťou bolo riešenie pexesa, hra v ktorej rytier oslobodzoval princeznú a práca na interaktívnej tabuli.

Nové inovatívne metódy a ich aplikácia v edukačnom procese podnietili u žiakov zvýšený záujem o preberané učivo, stimulovali prirodzenú zvedavosť, súťaživosť a v konečnom dôsledku radosť a dobrý pocit z vykonávanej činnosti. Uvedené úlohy sú dôležité tak pre rozvoj jazyka a komunikačných schopností, ako aj abstraktného myslenia, pamäťových funkcií, zrakovej analýzy a syntézy, jemnej motoriky či sluchového vnímania.

ZÁVER

Slovenský jazyk ako národný jazyk slovenského národa predstavuje supersystém s atributom štátneho jazyka Slovenskej republiky. Pri jeho používaní v súčasnosti prevažuje komunikácia spisovným jazykom, a to v ústnej aj písomnej podobe.

Pre súčasnú informatizovanú spoločnosť je charakteristický intenzívny rozvoj počítačovej techniky a počítačovej komunikácie a všestranné využívanie internetu. Nová technika a jej využívanie na komunikáciu má značný dosah aj na úroveň ovládania a používania slovenského spisovného jazyka v tejto oblasti.

Informačno-komunikačné technológie nesú v sebe vysoký motivačný potenciál. Ponúkajú pre žiakov novú cestu k vedomostiam, prinášajú širokú ponuku nástrojov k získavaniu poznatkov, vytvárajú prostredie, v ktorom prebieha efektívnejšie, kvalitnejšie a atraktívnejšie vzdelávanie prispôbené potrebám a záujmom žiakov. U žiakov s mentálnym postihnutím je dôležitá fixácia a časté opakovanie nadobudnutých vedomostí, pričom nám výrazne pomáha digitálna technika. Vďaka nej môže učiteľ odbúrať stereotyp na hodinách a využiť vhodné prostriedky na motiváciu žiakov k tvorivému prístupu pri osvojovaní učiva a upevňovaní poznatkov. Vhodné využívanie moderných digitálnych technológií vo výučbe je jedným z nezanedbateľných faktorov zvýšenia jej efektivity. Vytváranie zadaní pre žiakov, ktoré vyžadujú buď ich vlastnú, originálnu prácu alebo naopak tímovú prácu, posúva edukačný proces, formy učenia a spolupráce na vyššiu úroveň.

Cieľom mojej práce bolo poukázať na aktivity, ktoré sa dajú využiť pri osvojovaní podstatných mien. Vo svojej práci som využila interaktívnu tabuľu, kde som použila farebné rozlíšenie štvorcov na presúvanie podstatných mien, ako aj tzv. kontajnery, ktoré umožňujú presné rozlíšenie podstatných mien podľa rodov. Ďalšou inovatívnou metódou boli tajnička, dopĺňovačka, ošemsmerovky, pexesá, hra na IKT. Tieto metódy zábavnou formou nútia žiakov k samostatnosti a pri nesprávnych odpovediach aj ku hľadaniu správnych riešení. Medzi pokrokové metódy, na ktoré som poukázala je využívanie pracovných listov a výklad alebo fixácia učiva pomocou prezentácie.

Moderný učiteľ má mať záujem zefektívniť a vylepšiť vyučovací proces a priblížiť vyučovanie žiakom do takej miery, aby sa pre nich škola stala zaujímavou a prijateľnou. Využívanie inovatívnych metód a moderných technológií výrazne posúva výučbu v školách dopredu a vytvára motivujúce prostredie pre kreatívnu prácu učiteľov aj žiakov.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. Adámek, R. a kol. 2010. *Moderná didaktická technika v práci učiteľa*. Elfa, s.r.o., Košice. 2010. ISBN: 978-80-8086-135-3
2. Albert, A. 2000. *Didaktika pre doplnujúce pedagogické štúdium učiteľov – inžinierov*. Technická univerzita v Košiciach, Košice. 2000. ISBN: 80-7099-482-7
3. Brestenská, B. a kol. 2010. *Premena školy s využitím informačných a komunikačných technológií*. Elfa, s.r.o., Košice. 2010. ISBN: 978-80-8086-143-8
4. Hlebová, B. 2009. *Základy špeciálnej didaktiky slovenského jazyka a literatúry*. Grafotlač, Prešov. 2009. ISBN: 978-80-8068-958-2
5. Hrebeňárová, L., Pinčáková, M. 2012. *Praktické skúsenosti s aplikáciou nových metód a postupov v edukácii žiakov s mentálnym postihnutím*. Prohu s.r.o., Liptovský Ján. 2012. ISBN: 978-80-89535-09-5
6. Mancová, M., Štefeková, K. 2011. Štátny vzdelávací program. Slovenský jazyk a literatúra. Príloha ISCED 1. Bratislava. 2011 [cit. 27. 10. 2012] http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/1stzs/isced1/vzdelavacie_oblasti/slovensky_jazyk_isced1.pdf
7. Nakonečný, M. 1995. *Lexikon psychologie*. Vodnář, Praha. 1995. ISBN: 80-85255-74-X
8. Pauliny, E. 1997. *Krátka gramatika slovenská*. Národné literárne centrum, Bratislava. 1997. ISBN: 80-88878-19-5
9. Petlák, E. 2004. *Všeobecná didaktika*. Tlačiareň IRIS, Bratislava. 2004. ISBN: 80-89018-64-5
10. Turek, I. 2008. *Didaktika*. Iura Edition, Košice. 2008. ISBN: 978-80-8078-198-9
11. Vašek, Š. 2003. *Základy špeciálnej pedagogiky*. Sapienta s.r.o., Bratislava. 2003. ISBN: 80-968797-0-7
12. Velikanič, J. 1978. *Pedagogika pre pedagogické fakulty VŠ*. SPN, Bratislava. 1972
13. Zdroje obrázkov – súkromný archív autora

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 <Krížovka>

Príloha 2 <Poznávanie podstatných mien - prezentácia>

Príloha 3 <Osemsmerovka>

Príloha 4 <Presúvanie podstatných mien - IKT>

Príloha 5 <Rody - IKT kontajnery>

Príloha 6 <Pexeso>

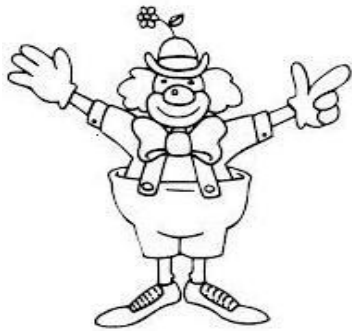
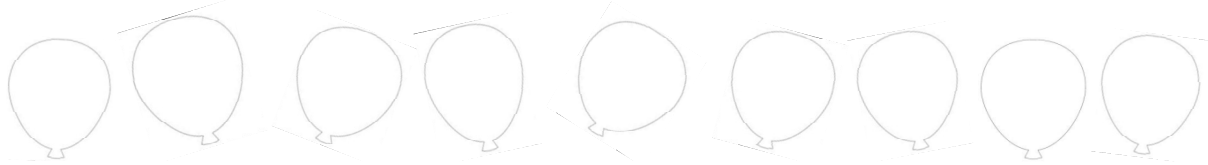
Príloha 7 <Doplňovačka>

Príloha 8 <Pracovný list>

Príloha 9 <Oslobodenie princezny - hra>

PODSTATNÉ MENÁ

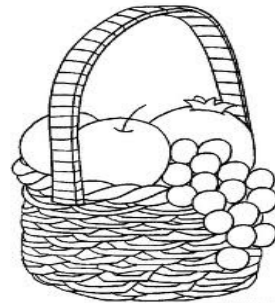
1. Do balónov vpiš mená osôb, zvierat a vecí. Balóny spoj čiarou s príslušným obrázkom.

osoba

zvierá

vec

2. Napíš 3 osoby v mužskom rode, 3 zvieratá v ženskom rode a 3 veci v strednom rode.

osoba MR

zvierá ŽR

vec SR

3. Podstatné mená z predchádzajúceho cvičenia napíš v jednotnom aj množnom čísle.

Jednotné číslo

Množné číslo

Jednotné číslo

Množné číslo

